

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

УДК 343.8

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-1>

Брошко Іван Михайлович,
аспірант кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та кримінології
(Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4688-6356>

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ПОБУТОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу шляхів удосконалення матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні. Констатовано, що таке удосконалення є процесом, спрямованим на поліпшення законодавства та практики виконання покарання у виді позбавлення волі для забезпечення прав та потреб засуджених. Цей процес може включати розробку та впровадження нових норм та положень, що стосуються матеріально-побутового забезпечення засуджених, зміну підходів до практик, які існують у пострадянській системі виконання покарань. Запропоновано внесення змін до низки нормативно-правових актів, а саме розширення переліку продуктів харчування, які можуть передаватися у посилках та передачах, збільшення кількості електроприладів, якими можуть користуватися засуджені, передбачення норм витрат мийних та дезінфекційних засобів для прибирання приміщень, де утримуються засуджені.

Ключові слова: удосконалення, засуджені до позбавлення волі, матеріально-побутове забезпечення, харчування засуджених, мийні засоби, аутсорсинг.

Постановка проблеми. Удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та правозастосовної практики у сфері матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі є процесом, спрямованим на поліпшення законодавства та практики виконання покарання у виді позбавлення волі для забезпечення прав та потреб засуджених.

Цей процес може включати розробку та впровадження нових норм та положень, що стосуються матеріально-побутового забезпечення засуджених, зміну підходів до практик, які існують у пострадянській системі виконання покарань. Зокрема, ідеться про розвиток нових програм та ініціатив, спрямованих на ресоціалізацію та реінтеграцію засуджених після звільнення.

Усі ці зусилля мають на меті забезпечення відповідності матеріально-побутового забезпечення засуджених їхнім потребам. Матеріально-технічне забезпечення має відповідати їхнім правам. Це сприятиме зменшенню рецидивів та покращенню рівня безпеки в суспільстві.

Крім того, процес удосконалення може передбачати проведення аналізу та оцінки наявної правозастосовної практики в цій сфері з метою виявлення проблем та недоліків, що потребують уваги та вирішення. Наприклад, це може включати аналіз ефективності системи забезпечення харчування або виявлення проблем з належним забезпеченням засуджених речами першої необхідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення джерельної бази дослідження свідчить, що проблеми матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні входять в коло наукових інтересів таких вчених: І.Г. Богатирьова, А.І. Богатирьова, О.М. Джужи, О.І. Іванькова, О.Г. Колба, М.С. Пузирьова, А.Х. Степанюка, О.О. Шкути, І.С. Яковець та ін.

Серед зарубіжних вчених слід відмітити наукові здобутки таких вчених: В. Баркера, П. Гранхейма, Дж. Гельгесена, А. Еріксон, Б. Йонсена, Р. Нільсона, Дж. Прагт, К. Рейтера, Дж. Самнера, Л. Секстона, Д. Тодд-Квам, В.Л. Шаммас.

Зауважимо, що досі питання удосконалення матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні не розглядалися на рівні дисертаційних досліджень, що зумовлює актуальність даної наукової праці.

Метою статті є формування пропозицій щодо покращення матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні, заснованих на аналізі позитивних зарубіжних практик такого забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Серед шляхів покращення матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі в Україні розглядається приватизація пенітенціарних установ. У теорії кримінально-виконавчого права вже ставилося питання щодо допустимості можливості використання приватного

сектору у пенітенціарній сфері. Так, М.С. Пузирьов у період з 2014 до 2018 року опитував як учених у сфері пенітенціарної науки та пов'язаних із нею галузей, так і практичних працівників.

За його даними, 34,2% опитаних допустили передачу повного обсягу функцій приватному оператору у межах усієї експериментально взятої установи виконання покарань. Результати розподілилися так: переміщення (конвоювання) засуджених – 25%; охорона засуджених у лікувальних закладах – 15,8%; охорона периметру установи – 19,7%; соціально-виховні та психологічні функції – 46,1%; охорона здоров'я, медичне забезпечення – 48,7%; виробнича діяльність в установах виконання покарань (працевлаштування засуджених під час відбування покарання) – 2,6%; матеріально-побутове забезпечення засуджених – 2,6% [1, с. 499].

Як бачимо, саме передача приватному сектору матеріально-побутового забезпечення засуджених знайшла найменшу підтримку поряд з виробничою діяльністю та працевлаштуванням засуджених.

Під час опитування практичних працівників установ виконання покарань були отримані такі результати: 54,9% підтримали експеримент приватизації пенітенціарних установ, проте передачу соціально-виховних та психологічних функцій підтримали лише 18,1%; охорону здоров'я, медичне забезпечення – 24,3%; виробничу діяльність в установах виконання покарань (працевлаштування засуджених під час відбування покарання) – 3,5%; матеріально-побутове забезпечення засуджених – 1,6% [1, с. 510].

Нам було також цікаво з'ясувати думку як практичних працівників, так і засуджених про те, як вони сприймають приватизацію певних пенітенціарних функцій. Результати виявилися такими: 23,1% персоналу позитивно сприймають можливість приватизації установ виконання покарань; 47,8% персоналу відкидають цю ідею; 29,1% персоналу вагаються з чіткою відповіддю. Як бачимо, результати, отримані М.С. Пузирьовим, та наші мають суттєву відмінність майже в два рази.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі в межах дослідження дає нам підстави дійти висновку, що повна приватизація пенітенціарних установ для України ще не на часі. Україна належить до країн молодій демократії, де верховенство права як основний принцип побудови демократичної країни проходить складний шлях становлення. Як вірно з цього приводу зазначив Д.В. Ягунов, якщо держава не може забезпечити нормальні умови тримання у пенітенціарних установах та дотримання прав людини у державних закладах, то чи зможе держава вимагати такого від приватних акторів, місія яких полягає в отриманні виключно прибутку [2, с. 86]. Відповідь досить очевидна і не потребує значного обґрунтування, адже Україна не готова перекласти на приватного гравця пенітенціарну функцію. Окремі її елементи можливо реалізовувати спільно з приватним сектором, бізнесом або з недержавними інституціями. Також варто використовувати комбіновані практики поліпшення матеріально-побутового забезпечення засуджених, тобто посилювати участь в цьому самих засуджених.

Вивчення позитивного досвіду надання платних послуг засудженим підтвердило, що доцільним є продовження пілотного проекту, як це здійснювалося в рамках експериментального проекту щодо платної послуги з надання поліпшених побутових умов та харчування особам, узятим під варту, в слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби (Постанова Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 р. № 305) та

проведення експериментального проекту щодо платної послуги з надання поліпшених побутових умов та харчування особам, узятим під варту, в слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України (наказ Мініюсту від 06.05.2020 р. № 1587/5).

Цікаво, що 28 квітня 2023 року постановою Кабінету Міністрів України № 402 уряд вчергове розпочав пілотний проект щодо платних послуг з надання поліпшених побутових умов, доступу до Інтернету та голосової електронної комунікації за допомогою засобів ІР-телефонії особам, узятим під варту, у слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби [3]. Проте реалізація цього проекту обмежується лише слідчими ізоляторами і не охоплює виправні колонії. Також з експерименту зникли такі платні послуги, як харчування. Вважаємо, що попередній досвід надання платних послуг в умовах слідчих ізоляторів цілком можна перенести на виправні колонії. З цією метою можна визначити базові установи виконання покарань для проведення пілотного проекту і протягом 2–3 років вивчити його ефективність і можливість подальшого впровадження в межах всієї системи виконання кримінальних покарань.

Прогнозується, що це може бути облаштування кімнат блочного типу з поліпшеними умовами тримання, які матимуть окремі санітарні та душові кімнати, кімнати для відпочину на 1–2 особи, а також кімнати для приготування їжі. Складниками для розрахунку вартості платної послуги з надання поліпшених побутових умов є такі: комунальні послуги (електроенергія, водопостачання і водовідведення, опалення); заробітна плата обслуговуючого персоналу, який утримується за рахунок спеціального фонду (у тому числі нарахування на заробітну плату); користування меблями, технікою, обладнанням, речовим майном; користування спортивним інвентарем (обладнанням), ігровою приставкою (портативною ігровою консоллю), настільними іграми; технічне обслуговування техніки та обладнання (у тому числі й вартість запасних частин); прання постільної білизни; забезпечення засобами гігієни; забезпечення канцелярським приладдям; проведення поточного ремонту. Такі складники вартості визначені для експериментального проекту щодо платних послуг з надання поліпшених побутових умов, доступу до Інтернету та голосової електронної комунікації за допомогою засобів ІР-телефонії особам, узятим під варту, у слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби [3].

Одним із елементів матеріально-побутового забезпечення засуджених є харчування. Як відомо, міжнародні стандарти висувають суттєві вимоги до умов харчування засуджених.

Хоча більшість засуджених, зокрема 63,9%, радше задоволені якістю харчування, яке вони отримують в установі, однак 26,7% радше незадоволені (результати нашого опитування). Ми вважаємо, що цей елемент матеріально-побутового забезпечення потребує покращення, адже додаткові перевірені питання засуджених засвідчили, що для 10,8% засуджених для організації та підтримання нормальної життєдіяльності під час відбування покарання найбільше бракує повноцінного харчування, 24% повідомили, що за додаткову плату з боку засуджених бажано покращити харчування, і підтримують таку пропозицію 29,9% респондентів. Головне, що для 58,7% опитаних засуджених харчування є найбільш значущим (становить найбільшу цінність) серед елементів матеріально-побутового забезпечення.

Необхідно звернути увагу на норми харчування. Так, частина 5 ст. 115 КВК України визначає, що норми хар-

чування осіб, позбавлених волі, встановлюються Кабінетом Міністрів України. Враховуючи те, що Постанова КМУ від 27 грудня 2018 р. № 1150 «Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, місцях тимчасового тримання Державної прикордонної служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках для дітей та інших місцях тримання Національної поліції та спеціально відведених місцях для тимчасового тримання (ізоляторах тимчасового тримання) Служби безпеки» [4] набере чинності лише першого січня 2024 року, а також високу ймовірність того, що набрання чинності знову буде відтерміновано, ми пропонуємо доповнити ч. 5 статті нормою, яка дозволить засудженим готувати їжу самостійно, адже це запроваджено в багатьох розвинутих країнах. До того ж така пропозиція знаходить підтримку серед самих засуджених, про що ми вже згадували.

Частина 6 ст. 115 КВК України закріплює право засуджених з дозволу адміністрації з коштів, які знаходяться на особових рахунках, додатково придбавати взуття і одяг, у тому числі спортивний, оплачувати лікувально-профілактичні послуги, що надаються додатково за призначенням лікаря, отримувати необхідне за медичними показаннями дієтичне харчування.

Вважаємо, що процитована норма може бути удосконалена в частині надання права засудженим витрачати власні кошти не лише на дієтичне харчування, а на придбання інших продуктів харчування.

Окремої уваги заслуговує перелік продуктів харчування, виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посылках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі. Такий перелік закріплений в Додатку № 5 до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [5].

Наш практичний досвід, а також контент-опитування практичних працівників свідчить про можливість розширення цього переліку, тому ми вважаємо, що Додаток № 5 до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань потребує змін.

Розширення асортименту продуктів харчування тягне за собою й інші аспекти удосконалення матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі. Так, Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань дозволяють засудженим користуватися у приміщеннях для вживання їжі та зберігання продуктів харчування *електричними чайниками* потужністю не більше 2 кВт, *мультиварками та мікрохвильовими пічками* з розрахунку: три чайники – на відділення соціально-психологічної служби чи сектор відповідного рівня безпеки (один на камеру – у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки), по дві *мультиварки та мікрохвильові печі* – на відділення соціально-психологічної служби чи сектор відповідного рівня безпеки (по одній на камеру – у ПКТ виправних колоній (секторів) максимального рівня безпеки).

Враховуючи кількість засуджених в одному відділенні соціально-психологічної служби (40–50 осіб), звичайно, зазначеної в Правилах внутрішнього розпорядку установ виконання покарань кількості побутової техніки недостатньо. Тобто необхідно дозволити кількість такої техніки з розрахунку один чайник, одна мультиварка, одна мікрохвильова піч на 10 засуджених.

Окрім вищезазначеної побутової техніки, Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань дозволяють засудженим придбавати для загального користування за власний рахунок або рахунок родичів

побутової *електровентилятор* – по одному на жилу секцію (приміщення) відділення соціально-психологічної служби.

Вважаємо, що необхідно передбачити на рівні Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань можливість встановлення систем кондиціонування повітря.

Проте реалізації таких позитивних для засуджених новел можуть стати на заваді певні технічні можливості установ виконання покарань. У разі збільшення кількості техніки значно зросте споживання електроенергії, тому планування збільшення побутової техніки потрібно робити в комплексі зі збільшенням кошторисних призначень як на техніку, так і на електроенергію.

Наприклад, відповідно до розрахунків бюджетного запиту на 2023 рік потреба в коштах на оплату електроенергії в установах Центрально-Західного міжрегіонального управління склала 43 784,2 тис. грн, проте згідно з затвердженими обсягами асигнувань на 2023 рік для оплати спожитої електричної енергії передбачено кошти в сумі 38 981,8 тис. грн. Фінансування від потреби в бюджетному запиті становить 89,0%.

Збільшення кількості електричної побутової техніки та її використання тягне за собою значне зростання обсягу спожитої електроенергії, що в свою чергу з огляду на фактичне фінансування призведе до заборгованості за спожиту електроенергію та можливих подальших відключень об'єктів установ від електропостачання.

Окрім цього, введення в дію додаткового електричного обладнання збільшить навантаження на електричну систему установ, а наявні трансформаторні підстанції не розраховані на більшу потужність. Відповідно, виникне питання заміни (модернізації) як електропроводки на більш потужну, так і силових трансформаторів.

Вивчаючи міжнародно-правове регулювання матеріально-побутового забезпечення засуджених до позбавлення волі, ми звертали увагу, що і Європейські пенітенціарні правила містять приписи щодо санітарно-гігієнічних умов установ виконання покарань, і Правила Нельсона Манделі передбачають аналогічні вимоги. Відповідно до зазначених міжнародно-правових актів ув'язнені повинні утримувати себе, свій одяг і спальні місця в чистому та охайному вигляді. Адміністрація пенітенціарної установи має забезпечувати їм для цього відповідні засоби, включаючи туалетні засоби, а також прилади та матеріали для підтримки чистоти. Як показало опитування засуджених, 75,7% вказали, що туалетними засобами, а також матеріалами для підтримання чистоти їх забезпечує адміністрація установи, а 24,3% опитаних цього не підтвердили.

Враховуючи свій практичний досвід, сприймаємо такі результати досить критично, адже нормативно-правові акти з питань матеріально-побутового забезпечення не передбачають норм про забезпечення засуджених засобами побутової хімії для прибирання приміщень. Наказом Міністерства юстиції України від 20.08.2021 р. № 2936/5 частково були внесені зміни до Наказу від 10.02.2012 р. № 233/5 «Про норми витрат мила та мийних засобів для осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, курсантів і слухачів навчальних закладів, осіб рядового і молодшого начальницького складу та працівників Державної кримінально-виконавчої служби» [6].

Так, засуджені, які відбувають покарання в установах виконання покарань, та особи, які тримаються в слідчих ізоляторах, забезпечуються твердим або рідким милом та шампунем з розрахунку 100 грамів мила

на місяць на туалетні потреби (прання) та 100 грам на місяць для миття в лазні і 20 грамів шампуню. Особи жіночої статі для туалетних потреб додатково отримують 100 грамів мила. Для кухарів, пекарів, різальників хліба, підсобних робітників їдальні, перукарів, дезінфекторів, осіб, які зайняті господарським обслуговуванням установ на роботах, пов'язаних із забрудненням, додатково виділяється 100 грамів мила на санітарно-гігієнічні потреби [6].

Як бачимо, зазначений наказ не регламентує витрат на підтримання приміщень в чистоті. Окрім цього, відсутні норми витрат дезінфекційних засобів. Враховуючи викладене, вважаємо за потрібне внести зміни до Наказу № 2936/5, передбачивши норми мийних засобів і засобів для чистки та дезінфекції. Проекти змін до наказів та правил внутрішнього розпорядку розроблені автором та спрямовані до Міністерства юстиції України для вивчення можливості подальшої реалізації.

Певний науковий інтерес становить також аутсорсинг в установах виконання покарань. Аутсорсинг – це угода, згідно з якою замовник доручає підряднику виконати певні завдання, зокрема частину виробничого процесу або повний виробничий процес, надання послуг щодо добору персоналу, допоміжні функції [7].

Можна виділити декілька напрямків аутсорсингу, які потребують детального вивчення:

- постачання продуктів харчування (кейтеринг), що може зменшити витрати на обладнання та зберігання продуктів харчування, збільшити ефективність управління логістичними процесами. Також це може поліпшити якість та різноманітність харчування для засуджених, що матиме позитивний вплив на здоров'я засуджених;

- забезпечення пральних послуг. В установах виконання покарань можна організувати співпрацю зі сторонніми компаніями, які надають пральні послуги, щоб забезпечити засуджених якісною постільною білизною. Для повноцінного запровадження такої послуги необхідно здійснювати додаткові розрахунки. Реалізація закупу пральних послуг можлива у разі створення модельних виправних колоній, де засуджені будуть розміщені в блочних приміщеннях, матимуть свої санітарні та душеві кімнати і навіть пральні машини. За таких умов відпаде потреба в утриманні лазнево-пральних комбінатів в установах;

- надання послуг із забезпечення гігієнічних умов (клінінг). Цікаво, що таку пропозицію підтримує лише 14,6% опитаних засуджених, 19,8% опитаних вважають, що це має робити технічний персонал, а 65,6% респондентів вважають, що це є обов'язком засуджених.

Незважаючи на те, що процеси виправлення та ресоціалізації засуджених не можна повністю передати на аутсорсинг, оскільки вони потребують тісної взаємодії представників адміністрації та засуджених і кваліфікованих фахівців – психологів, соціальних та педагогічних працівників, існують варіанти часткової участі в таких процесах представників недержавного сектору. Це можуть бути послуги психологічної та психотерапевтичної підтримки засуджених. Навчання та професійна підготовка засуджених допоможе отримати необхідні навички та кваліфікації для успішного повернення в суспільство після звільнення.

Послуги із соціальної інтеграції. Незважаючи на повноцінну роботу інституту пробації в Україні, цей процес ще не набув такого сталого розвитку, як в зарубіжних країнах. Інспектори уповноважених органів з питань пробації ще не стали тим місточком між установою виконання покарань, засудженим і суспільством,

який супроводжував би засудженого після звільнення та сприяв би його адаптації.

Вважаємо, що для можливості впровадження аутсорсингу в діяльність установ виконання покарань необхідно передбачити таке право на рівні кримінально-виконавчого законодавства. Ідеться про використання аутсорсингу для забезпечення потреб засуджених у матеріально-побутовій сфері.

Кримінально-виконавчий кодекс України можна доповнити положеннями, які регламентуватимуть організацію та здійснення аутсорсингу в установах виконання покарань.

Певної уваги заслуговує передача на аутсорсинг виконання певних функцій некомерційним організаціям (громадським організаціям, благодійним фондам).

Опитаний персонал установ виконання покарань скептично ставиться до такої пропозиції, лише 3,8% опитаних сприймають позитивно, 76,4% – негативно, а 19,8% респондентів не змогли визначитися з однозначною відповіддю. Передача процесів виконання покарань на аутсорсинг некомерційним організаціям може бути обмежена законодавством та регуляторними вимогами, оскільки це стосується особливо чутливих функцій держави.

Наприклад, у Збройних Силах (далі – ЗС) України також вивчається військово-логістичний аутсорсинг під час організації медичного постачання. Аутсорсинг розглядають як одну з основних логістичних стратегій, яка використовується у багатьох сферах логістичної діяльності вітчизняними фармацевтичними підприємствами. В останні роки спостерігається активне впровадження аутсорсингу у військовій сфері в багатьох країнах. Це вказує на необхідність розробки нормативно-правової бази, яка стандартизує взаємодію між Міністерством оборони України (замовником) та аутсорсером (приватним підприємством), а також розробки стандартів надання послуг з логістичного аутсорсингу під час організації медичного постачання ЗС України [8, с. 77].

Крім зазначених позитивних положень, є і певні недоліки застосування аутсорсингу. По-перше, вартість аутсорсингу досить часто може бути вища за вартість виконання завдань внутрішніми працівниками. По-друге, загроза невиконання вимог конфіденційності. Аутсорсингова фірма гарантує, що витік інформації про замовника неможливий, але виконання цього пункту не може гарантуватися стовідсотково. В аутсорсинговій фірмі діє положення про комерційну таємницю клієнта, порушення якої несе збитки перш за все самій аутсорсинговій компанії. Передача інформації про діяльність клієнта виконується тільки згідно з поточним законодавством. По-третє, загроза банкрутства аутсорсингової компанії. Як будь-яка фірма, аутсорсингова компанія потенційно може збанкрутувати, що породжує додаткові проблеми з пошуку іншої аутсорсингової фірми і передачі їй всіх справ [9].

Існують також критичні зауваження і до впровадження аутсорсингу харчування військовослужбовців ЗС України. Наведемо цитату виконуючого обов'язки Міністра оборони України (2014 рік) Михайла Ковалю: «Ми повинні чітко і правдиво сказати, що ця система зазнала фіаско, тому що виявилась повністю неспроможна забезпечити наших військовослужбовців харчуванням у польових умовах. Ми зараз повністю повертаємося до інституцій військових кухарів. Ми повністю повертаємося до вертикалі продовольчої служби і будемо повністю готувати цих фахівців. Будемо надіятися тільки на свої сили та засоби» [10].

Очевидно, що одна така характеристика не може слугувати категоричною відмовою від запровадження аутсорсингу в установах виконання покарань, адже діяльність місць позбавлення волі відрізняється від ЗС України тим, що засуджені перебувають в одному визначеному місці і не виконують бойових завдань в польових умовах, як військовослужбовці. Таким чином запровадження харчування засуджених на умовах аутсорсингу у вигляді експерименту заслуговує на увагу і подальше вивчення.

Висновки. Досліджуючи позитивні практики матеріально-побутового забезпечення засуджених у зарубіжних країнах, ми зустріли різні моделі побудови такого забезпечення. Загалом можна виділити три форми такого забезпечення: повне державне забезпечення; поєднання приватного капіталу з державним; приватні в'язниці. У межах національної системи виконання

покарань вважаємо цілком перспективними пропозиції щодо надання засудженим дозволу на облаштування спеціальних місць для готування легких страв з продуктів, придбаних за власні кошти, або які надійшли у вигляді посилок та передач. Доцільним є доповнення нормативно-правових актів положеннями щодо норм забезпечення мийними та дезінфекційними засобами, розширення переліку продуктів харчування, виробів і речовин, які засуджені можуть отримувати в посылках (передачах), купувати в крамницях установ виконання покарань та зберігати при собі. Запропоновано надати дозвіл засудженим придбавати через мережу Інтернет за власні кошти шляхом безготівкового розрахунку продукти харчування і напої (за винятком спиртних, слабоалкогольних напоїв і пива, виробів на спиртовій основі, а також напоїв енергетичної дії), а також дозвіл на доставку готових страв.

Список використаних джерел

1. Пузирьов М.С. Порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2018. 514 с.
2. Ягунов Д.В. Пенітенціарна політика в добу глобалізації: «приватне» versus «публічне» (сучасний стан в'язничної приватизації). *European political and law discourse*. 2020. Volume 7, Issue 4, P. 71–87. DOI: 1046340/eppld.2020.7.4.11.
3. Порядок реалізації експериментального проєкту щодо платних послуг з надання поліпшених побутових умов, доступу до Інтернету та голосової електронної комунікації за допомогою засобів IP-телефонії особам, узятим під варту, у слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби : постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 р. № 402 / Кабінет Міністрів України. *Офіційний вісник України*. 2023 р. № 47. С. 75. Ст. 2555.
4. Про норми харчування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, місцях тимчасового тримання Державної прикордонної служби, ізоляторах тимчасового тримання, приймальниках-розподільниках для дітей та інших місцях тримання Національної поліції та спеціально відведених місцях для тимчасового тримання (ізоляторах тимчасового тримання) Служби безпеки : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1150 / Кабінет Міністрів України.
5. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5.
6. Про норми витрат мила та мийних засобів для осіб, які тримаються в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, курсантів і слухачів навчальних закладів, осіб рядового і молодшого начальницького складу та працівників Державної кримінально-виконавчої служби : наказ Міністерства юстиції України від 20.08.2021 р. № 2936/5.
7. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010 : наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457.
8. Білоус М.В., Шматенко О.П., Галан О.В. Теоретичні аспекти використання логістичного аутсорсингу при організації медичного постачання у Збройних Силах України. *Вісник фармації*. 2020. № 2 (100). С. 77–83. <https://doi.org/10.24959/nphj.20.35>.
9. Резніченко С.В. Договір аутсорсингу та напрями його застосування. *Приватне право і підприємництво*. 2014. № 13. С. 125–128.
10. Аутсорсинг у сфері харчування солдатів зазнав фіаско – Коваль <https://www.slovovidilo.ua/news/3485/2014-07-02/autorsing-v-sfere-pitaniya-soldat-poterpel-fiasco---koval.html> (дата звернення 10.05.2023).

References

1. Puzyrov M.S. (2018) Porivnialnyi analiz vykonannya pokarannya u vydi pozbavlennia voli na pevnyi strok v Ukraini ta zarubizhnykh krainakh [Comparative analysis of execution of punishment in the form of deprivation of liberty for a certain period in Ukraine and foreign countries]: monohrafiia. Kyiv : VD "Dakor", 514 s. [in Ukrainian].
2. Yahunov D.V. (2020) Penitentsiarna polityka v dobu hlobalizatsii: "pryvatne" versus "publiche" (suchasnyi stan v'iaznychnoi pryvatyzatsii) [Penitentiary policy in the era of globalization: "private" versus "public" (the current state of prison privatization)]. *European political and law discourse*. Volume 7 Issue 4, S. 71–87. [in Ukrainian].
3. Poriadok realizatsii eksperymentalnoho proektu shchodo platnykh posluh z nadannia polipshenykh pobutovykh umov, dostupu do Internetu ta holosovoi elektronnoi komunikatsii za dopomohoiu zasobiv IP-telefonii osobam, uziatym pid vartu, u slidchykh izoliatorakh Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby [The procedure for the implementation of the experimental project regarding paid services for providing improved living conditions, access to the Internet and voice electronic communication using IP-telephony means to persons taken into custody in pretrial detention centers of the State Criminal Enforcement Service]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.04.2023 № 402* [in Ukrainian].
4. Pro normy kharchuvannia osib, yaki trymaiutsia v ustanovakh vykonannya pokaran ta slidchykh izoliatorakh Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby, mistsiakh tymchasovoho trymannia Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby, izoliatorakh tymchasovoho trymannia, pryimalnykakh-rozpodilnykakh dlia ditei ta inshykh mistsiakh trymannia Natsionalnoi politsii ta spetsialno vidvedenykh mistsiakh dlia tymchasovoho trymannia (izoliatorakh tymchasovoho trymannia) Sluzhby bezpeky [About the nutrition standards of persons detained in penal institutions and investigative detention centers of the State Criminal Enforcement Service, temporary detention centers of the State Border Guard Service, temporary detention centers, distribution reception centers for children and other places of detention of the National Police and specially designated places for temporary

detention (temporary detention centers) of the Security Service]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2018 № 1150 [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Pravyl vnutrishnoho rozporiadku ustanov vykonannia pokaran [On the approval of the Rules of Internal Procedure of Penitentiary Institutions]: nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 28.08.2018 № 2823/5 [in Ukrainian].

6. Pro normy vytrat myla ta myinykh zasobiv dlia osib, yaki trymaiutsia v ustanovakh vykonannia pokaran, slidchykh izoliatorakh, kursantiv i slukhachiv navchalnykh zakladiv, osib riadovoho i molodshoho nachalnytskoho skladu ta pratsivnykiv Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby [On the norms of the cost of soap and detergents for persons held in penal institutions, pretrial detention centers, cadets and trainees of educational institutions, members of the rank-and-file and junior management staff and employees of the State Criminal Enforcement Service]: nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 20.08.2021 № 2936/5 [in Ukrainian].

7. Klasyfikator vydiv ekonomichnoi diialnosti DK 009:2010 [Classifier of types of economic activity DK 009:2010]: nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 11.10.2010 № 457 [in Ukrainian].

8. Bilous M.V., Shmatenko O.P., Halan O.V. (2020) Teoretychni aspekty vykorystannia lohistychnoho outsorsynhu pry orhanizatsii medychnoho postachannia u Zbroinykh Sylakh Ukrainy [Theoretical aspects of the use of logistics outsourcing in the organization of medical supplies in the Armed Forces of Ukraine]. *Visnyk farmatsii*. № 2 (100). S. 77–83. [in Ukrainian].

9. Reznichenko S. V. (2014) Dohovir outsorsynhu ta napriamy yoho zastosuvannia [Outsourcing contract and directions of its application]. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo*. 2014. № 13. S. 125–128. [in Ukrainian].

10. Outsorsynh u sferi kharchuvannia soldativ zaznav fiasko – Koval [Outsourcing in the field of food for soldiers suffered a fiasco – Koval] <https://www.slovoidilo.ua/news/3485/2014-07-02/outsorsing-v-sfere-pitaniya-soldat-poterpel-fiasko---koval.html> (data zvernennia 10.05.2023) [in Ukrainian].

Broshko Ivan,

Postgraduate of the Department of Criminal, Criminal and Executive Law and Criminology

(Academy of the State Penitentiary Service, Chernihiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4688-6356>

**WAYS OF IMPROVING THE MATERIAL AND HOUSEHOLD PROVISION
OF CONVICTS TO DEPRIVATION OF LIBERTY IN UKRAINE**

The article is dedicated to the analysis of ways to improve the material and household provision of convicts to deprivation of liberty in Ukraine. It is stated that such improvement is a process aimed at improving the legislation and the practice of execution of punishment in the form of deprivation of liberty to ensure rights and needs of convicts. This process may include the development and implementation of new norms and regulations related to the material and household provision of convicts, changing approaches to practices that exist in the post-Soviet system of execution of punishments. Amendments to a number of legal acts are proposed, namely, expanding the list of food products that can be sent in parcels and transfers, increasing the number of electrical appliances that convicts can use, predicting the consumption norms of detergents and disinfectants for cleaning the premises where convicts are kept.

Key words: *improvement, convicts to deprivation of liberty, material and household provision, food for convicts, detergents, outsourcing.*